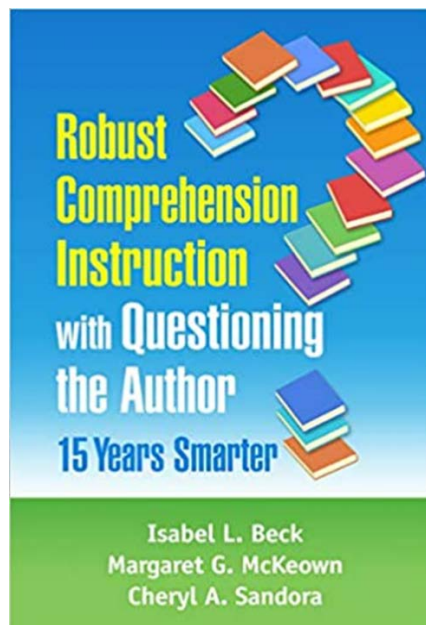

Monica Reichenberg
Göteborgs universitet

DOI: <http://dx.doi.org/10.5617/adno.8773>

Bokrecension

Isabel L. Beck, Margaret G. McKeown and Cheryl A. Sandora
*Robust Comprehension Instruction with Questioning the Author:
15 Years Smarter*
The Guilford Press, New York, 2021. 192 sidor.
ISBN: 9781462544806
Häftad.
Pris: 307 kronor

Alla är eniga om att skolan ska undervisa elever i läsning. Alla är vidare eniga om att lärare inte bara ska lära elever att (a) avkoda orden de läser utan också (b) förstå vad de läser. Samtidigt visar återkommande storskaliga studier på ett samband mellan elevers läsförståelse och deras socioekonomiska bakgrund. Men hur ska då lärare undervisa för att minska dessa skillnader? Mycket forskning har bedrivits om undervisning i läsförståelse och olika modeller för strukturerade textsamtal har prövats. En av de modeller som visat sig gynna elevers läsförståelse är *Questioning the Author* (QtA) som utvecklats av Isabel Beck, Margaret McKeown och Cheryl Sandora – samtliga vid University of Pittsburgh. Författarna har skrivit ett antal peer-reviewade artiklar där de rapporterat om lyckade interventionsstudier med QtA (exempelvis Beck et al., 1996) och nu har de också utkommit med en ny, reviderad bok, *Robust Comprehension Instruction with*

Questioning the Author: 15 Years Smarter. Titeln syftar på vad författarna lärt sig sedan den förra boken om QtA (Beck & McKeown, 2006) och dessa nya kunskaper får vi nu ta del av.

Boken är en monografi och har tillkommit genom ett nära och långvarigt samarbete mellan de tre författarna, Beck, McKeown och Sandora. Författarna har observerat 3000 QtA-lektioner, mött lärare och gett dem feedback, antecknat kommentarer från lärarna samt intervjuat elever.

För en didaktiker påminner nog designen om aktionsforskning, men så är inte fallet. QtA-modellen vilar på experiment i klassrummet, dvs. kvantitativa interventionsstudier. Kvantitativa interventionsstudier har genomförts med pre- och posttest för att testa modellen vetenskapligt.

Kritiker menar att kvantitativa interventionsstudier av läsförståelse såsom QtA saknar teori. Jag vill påstå att kritiken är felaktig och att QtA är ett bra exempel på varför så är fallet. QtA utgår från kognitivistisk teoritradition inom läsforskning. Något förenklat är huvudargumentet att god förståelse kräver en aktiv läsprocess, dvs. att jag som läsare kan särskilja viktig information i texten, hålla denna information i minnet och sedan knyta ihop informationen med ny information som dyker upp i texten (s. 3). Kognitiv teori används ofta inom amerikansk läsforskning (t ex Kintsch & van Dijk, 1978). Flera av argumenten kan nog verka obekanta för en del nordiska läsare, då många av dem sannolikt är mer bekanta med den populära sociokulturella teoritraditionen. Därför utgör den nyutkomna boken ett synnerligen välkommet teoretiskt bidrag som bör uppmuntra nordiska läsare till reflektion.

Boken består av 12 kapitel. Som jag nämnde ovan är detta en reviderad bok, men de tre författarna har inte nöjt sig med att uppdatera boken utan har dessutom skrivit helt nya kapitel, nämligen kapitlen 2, 7, 8, 9, 11 och 12. Jag kommer nu helt kortfattat gå igenom kapitel för kapitel. I kapitel 1 beskriver författarna syftet med QtA. Utgångspunkten är att många elever alltför ofta har mött texter i skolan som de aldrig lyckas ta sig igenom därför att texterna haft en låg grad av läsbarhet. Åtskilliga av eleverna har lagt skulden på sig själva för att de inte förstår. Mera sällan har de kritiserat författaren som skrivit texterna. Syftet med QtA är att få eleverna att ifrågasätta textens författare och få dem att inse att det inte är deras fel att de inte förstår utan att mycket hänger på författaren. Men QtA nöjer sig inte med att få eleverna att kritisera författaren utan syftar också till att få dem att bli aktiva, medskapande läsare genom att ställa egna frågor till texten och komma med förslag till omformuleringar av den, sammanfatta, fylla i luckor i texten med mera. Centralt i QtA är att läsförståelsen byggs upp under tiden som eleverna läser texten. Det sker genom att eleverna får läsa texten stycke för stycke. Detta är något helt annat, som de tre författarna framhåller, än att först läsa hela texten och sedan samtala om innehållet (s. 8ff).

QtA fokuserar på innehållet i texten. Därigenom skiljer sig QtA från exempelvis Reciprocal Teaching (Palincsar & Brown, 1984) och Transactional Strategies Instruction (Pressley et al., 1992) där strategier står i fokus. Beck,

McKeown och Sandora menar att risken finns att strategiundervisning kan uppmuntra eleverna att enbart fokusera på lässtrategierna istället för att försöka förstå texten som de läser. Författarna skriver: "the attention of teachers and students can too easily be drawn to the mechanics of the strategies themselves rather than to the content of what is being read" (s. 5).

Kapitel 2 går igenom aktuell läsforskning. Kapitel 3 och 4 tillhandahåller planeringar och genomförande av QtA-lektioner med såväl berättande texter (Narrative) som faktatexter (Expository text). Författarna ger också rikligt med exempel från klassrum där QtA praktiseras. Vi får också veta mer om hur segmenteringen av en text går till (s. 36ff). Läraren segmenterar texten i förväg i kortare avsnitt. Segmenteringen sker dels där läraren förutser att eleverna skulle kunna få problem med att förstå, dels där läraren vill uppmärksamma en central tanke i texten. Vid varje segment ställer läraren sedan frågor (queries) som följs av reflektioner och diskussion. För att inte helheten skall gå förlorad, sammanfattar läraren vad som lästs og diskuterats i det aktuella segmentet och knyter samman det med vad som lästs i de tidigare segmenten innan man går vidare.

Centralt i ett QtA-samtal är således frågor. Frågorna är av två olika slag: Initiating Queries (ingångsfrågor) och Follow-up Queries (uppföljningsfrågor). I kapitel 5 (s. 54ff) reder författarna ut hur de två frågorna skiljer sig åt. Avsikten med ingångsfrågor är att få fram författarens övergripande budskap och idéer. Sedan eleverna fått denna ingång i texten, är det dags för uppföljningsfrågor.

Ursprungligen vände sig QtA till elever i mellanåldern. I kapitel 6 visar dock författarna hur QtA också kan användas för yngre läsare, såsom elever i första klass.

I Förordet skriver de tre författarna att de under de 3000 klassrumsbesöken fick många frågor och kommentarer såsom: Hur kan vi integrera vokabulärträning i en QtA-lektion? Kommer eleverna att kunna använda QtA när de läser själva? Kan vi integrera skrivning i en QtA-lektion? Frågorna och kommentarerna från lärarna har tillsammans med författarnas forskning inspirerat till bokens nya kapitel.

Kapitel 7 ger exempel på hur man kan följa upp den färdiglästa texten. I kapitel 8 tar de tre författarna upp hur man kan integrera vokabulärträning i en QtA-lektion. Författarna bygger även här på tidigare interventionsstudier (s. 98ff) och i kapitel 9 får vi exempel på hur skrivning kan integreras i lektionen.

I kapitel 10, 11 och 12 får vi vara med i klassrum där QtA praktiseras. Här får vi en fördjupad beskrivning av Discussion moves (samtalsstrategier som läraren kan använda) – dels lärarresponser till elevsvar, dels hur textsamtalet kan hållas igång. Vi får också exempel som visar en lärares progression när hon använder QtA i klassrummet (s. 146–158).

Det slutliga målet med QtA är att eleverna efter träningen ska ha utvecklats så att de på egen hand kan läsa aktivt. Författarna låter oss därför se hur eleverna kan tillämpa QtA i smågrupper som inte leds av en lärare och slutligen hur eleven kan använda QtA vid läxläsning på egen hand.

Även om boken är excellent, finns det fortfarande utvecklingspotential till nästa utgåva. För det första skulle jag velat veta om QtA kan integreras med socio-kognitiva teorier. Här syftar jag på Banduras teorier (1986), till exempel vad finns det för samband mellan QtA och tilltro till sin egen läsförmåga (reading self-efficacy)? För det andra skulle jag vilja läsa mer om QtA:s effekt på minoritets-språkliga elever, elever med intellektuell funktionsnedsättning och studieovana högskolestudenter. Strukturerade modeller som QtA tenderar att mest gynna socialt utsatta elever något som framkom i Slavin et al.:s (2011) metaanalyser av läsundervisning. Jag hoppas att boken inspirerar till fler studier av QtA i en nordisk – och också europeisk – kontext. Särskilt intressant vore det med studier på olika elevpopulationer samt högskolestudenter.

Avslutningsvis vill jag säga att boken är välskriven, koherent och lätt att läsa. Läsningen underlättas ytterligare av ett gediget sakregister. Jag kan därför verkligen rekommendera boken till lärare, speciallärare, lärarstudenter och forskare. Universitetslärare med studieovana studenter kan säkert också inspireras av boken.

Om recensenten

Monica Reichenberg är professor emerita vid Institutionen för pedagogik och specialpedagogik, Göteborgs universitet. Hennes forskning är inriktad på texters begriplighet, läsförståelse, funktionsnedsättning, lärares attityder, nyanlända flyktingar.

E-post: monica.reichenberg@ped.gu.se

Referencer

- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Beck, I. L. & McKeown, M. G. (2006). *Improving comprehension with Questioning the Author*. New York: Scholastic.
- Beck, I. L., McKeown, M. G., Sandora, C., Kucan, L. & Worthy, J. (1996). Questioning the author: A yearlong classroom implementation to engage students with text. *The Elementary School Journal*, 96(4), 385–414.
- Kintsch, W. & van Dijk, T. A. (1978). Toward a model of text comprehension and production. *Psychological Review*, 85(5), 363–394.
- Palinscar, A. S. & Brown, A. L. (1984). Reciprocal Teaching of Comprehension-fostering and Comprehension-monitoring Activities. *Cognition and Instruction*, 1(2), 117–175.
- Pressley, M., El-Dinary, P. B., Gaskins, I., Schuder, T., Bergman, J. L., Almasi, J. & Brown, R. (1992). Beyond Direct Explanation: Transactional Instruction of Reading Comprehension Strategies. *The Elementary School Journal*, 92(5), 513–555.
- Slavin, R. E., Lake, C., Davis, S. & Madden, N. A. (2011). Effective programs for struggling readers: A best-evidence synthesis. *Educational Research Review*, 6(1), 1–26.